

Készítette: Zsiros Imre településszervezési irodavezető

Beszámoló

Létavértes környezeti állapotáról, a környezetvédelem helyzetéről

Az önkormányzat környezetvédelmi feladatait a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. tv. 46. §. határozza meg. E törvény szerint az önkormányzat a környezetvédelme érdekében biztosítja a környezet védelmét szolgáló jogszabályok végrehajtását és ellátja a hatáskörébe utalt hatósági feladatokat. A 46 § (1) e) pontja szerint elemzi, értékeli a környezet állapotát illetékességi területén és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot.

Az önkormányzat nemzeti környezetvédelmi programban foglalt célokkal, feladatokkal és településrendezési tervével összhangban Létavértes város közigazgatási területére önálló Települési Környezetvédelmi Programot készített el 2006. évben, melyet a képviselőtestület 153/2006. (XII.12.) Öh. számú határozattal elfogadott. A jogszabály azt írja elő, hogy ezt felül kell vizsgáltatni, amennyiben az eredeti jogforrás megváltozik. Az előző jogforrás alkalmával sajnos ez elmaradt, illetve az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program elfogadását követően sem került rá sor, pedig ha a rendező elvek nem is változtak, a környezetvédelmi prioritások módosultak. Ezért a felülvizsgálatra a következő években sort kell keríteni.

2020-ban elkészült a 2026-ig tartó időszakra vonatkozó 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program, melyet az Országgyűlés a 62/2022. (XII.9.) Ogy. határozattal fogadott el. Jelenleg az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program van érvényben (2021-2026), melyben az alábbi célok fogalmazódtak meg: NKP-5 az elmúlt években elért eredményekre és a meglévő, illetve várható új kihívásokra tekintettel határozza meg hazánk környezeti jövőképét és céljait. Olyan intézkedéseket tartalmaz, amelyek végrehajtása biztosítja az egészséges környezet feltételeit, csökkenti a környezetet és az emberi egészséget károsító, veszélyeztető hatásokat a lakosság egészségi állapotának, jóllétének javítása érdekében. Az NKP-5 intézkedései a gazdaság körforgásos jellegének erősítését – a zöld átállást – célozzák, a környezeti előnyök mellett hozzájárulnak az erőforrás-függőség csökkentéséhez, a versenyképesség és a foglalkoztatás növeléséhez.

A Települési Környezetvédelmi Program a környezetvédelmi tv. 48.B. és 48. E. §.-ban meghatározott elemeket vizsgálja, mint önállóan kezelt hatótényezőket az alábbiak szerint:

- települési környezet tisztaság,
- a csapadékvíz-elvezetés,
- szennyvíztisztítás, - kezelés
- hulladékkezelés
- zaj-, rezgés és légszennyezés elleni védekezés
- közlekedésszervezés
- ivóvíz ellátás
- zöldterület gazdálkodás
- energiagazdálkodás

I. Települési környezet - tisztaság:

Településünk a román határ mellett a dél-nyírség határán helyezkedik el. Ebből következik, hogy a település északi része nagyrészt homokos, erdő - legelő művelési ágú területeket tartalmaz, többsége Natura 2000-es terület. Művelés karbantartása a Natura 2000-es szabályok szerint történik. Natura 2000-es területeknek a Hortobágyi Nemzeti Park folyamatosan készíti a művelési terveket, mely meghatározza a gazdák számára alkalmazott művelési stratégiát, különös környezet szemnyezés e

részről nem származik. A település déli része jó minőségű termőterület, rajta intenzív mezőgazdasági termelés folyik. Itt az alkalmazott műtrágyák és növényvédő szerek – esetenként túlzó - használatától már számolni kell némi környezetszennyezéssel, illetve talajvízbe mosódással. 2014. szeptember 01-től az 59/2008. FVM rendelet településünk mintegy 90 %-át nitrát érzékeny területté nyilvánította. Ez azt jelenti, hogy 5 évente talaj- és szerkezeti vizsgálatot kell készíteni a gazdáknak. Ennek alapján tervezni kell a tápanyag utánpótlást a termelni kívánt növényi kultúrának megfelelően, kvázi gazdálkodási tervet kell készíteni. Működik az ún. nitrát adatszolgáltatás, valamint a Gazdálkodási napló kötelező vezetése. Meghatározásra került az ivóvíz bázisunk védő idoma, mely az ivóvíz kútjaink területét, valamint annak védősávjait foglalja magába. Ennek területe gyakorlatilag Létavértes belterülete. Az érintett területen a 123/1997 (VII.18.) Kormányrendeletben meghatározott tevékenységek végezhetőek, mely igazából az állattartás és a környezetszennyező tevékenységek korlátozásában nyilvánul meg.

Településünk tisztaságának része továbbá a kóbor kutyák ügyének kezelése. Az önkormányzatunk szerződést kötött a Hajdú Speciális Kutató-Mentő Egyesülettel, akik hetente, de szükség szerint jelzésre befogja, illetve felderíti a chip alapján a kutya gazdáját, szükség szerint elszállítja gyűjtőhelyre. A kóbor kutyák száma jellemzően az oltási időszakokban emelkedik jelentősen. De a problémát egyre nagyobb mértékben az úgynevezett kóborló kutyák jelentik, vagyis a gazdával rendelkező, de a nem megfelelő állattartási körülmények miatt elszökő, elkóborló kutyák. Az állattartók nem megfelelő, felelőtlen hozzá állása gyakran anyagi nehézségekkel párosulva eredményezi, hogy a közterületeinken egyre gyakrabban találkozhatunk kóbor – vagy annak látszó - kutyákkal. A megfelelő - jogszabályi előírásoknak is – állattartási körülmények kialakíttatása rendkívül nehéz feladat, elsősorban a jelenlegi nem megfelelő állattartói magatartás okán.

A kutyatartáson túl egyéb állattartók is okoznak problémákat, nehezítik meg a környezetükben élők mindennapjait. Ez bel- és külterületen is tapasztalható, pl sertéstartásból származó jelentős bűzhatás vagy az állattartásból származó trágya nem megfelelő szállítása, kezelése. A fő ok itt is a felelőtlen hozzáállás.

Jelentősége van továbbá, a településen rágszáló kártevők létszámának korlátozására. Ezt az önkormányzati intézményekben szerződés alapján, de egyes magán megkeresésekre, magán házaknál is az önkormányzattal szerződésben lévő Vincze Ker. Kft. vállalkozás végzi.

II. Csapadékvíz elvezetés:

Csapadékvíz elvezetés két részletre bontható: külterületi és belterületi.

- Külterület:

A külterületi az állami tulajdonban lévő Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság kezelésében van. Állapotuk vegyes, karbantartásuk időszakos. Ettől függetlenül funkciójukat betöltik. Az előző beszámolási időszakom óta jelentős változás nem történt az állagukban.

- Belterületi:

A belterületi csapadékvíz elvezetők 90 %-a az önkormányzat kezelésében van, egy csatornánk az Irinyi utca kertek végéből eredő Kassai utat kétszer átszelő csatorna kezelési joga a Tiszántúli Vízügyi Igazgatósághoz tartozik. Ennek a Kassai utat egyszer átszelő, Charlie Hűtővel szemben lévő átereszével van probléma. Az áteresz fenékszintje magas, nem hozza le a vizet a lakóház mögött lévő mederelemmel burkolt részből. Vízügyi Igazgatóság felújítási tervében viszont továbbra sem szerepel a magassági vonalvezetés módosítása. Az önkormányzati csatornák a történelmi településrészekben jó vonalvezetéssel és magassági vezetéssel vannak megépítve. Ezen csatornák felújítására 2012-ben pályázatot nyertünk. A beruházás elkészült. E csatornaszakaszokat megpróbáljuk tisztán tartani, azonban az egyre kevesebb férfi közmunkás létszám miatt ez egyre problémásabb. Elő fordul, hogy a mellette lévő föld szántása következtében a csatorna teljes keresztmetszetében feltöltődött, árokásával kellett kitakarítanunk. A temetői szakasz, 80 %-ban feltöltődött. Továbbra sem megoldott Vértes északi részének (Béke - Szabadság - Csillag és Csillag köz) vízelvezetése, nem megoldott továbbá a volt Kenyérgyár és Állomás közötti terület vízelvezetése. Az eltelt időszakban nem adódott pályázati lehetőség ennek megépítésére. Felmerült a Gyár-Rózsa utcai kertek felől érkező elvezető Gyár utcai

részen, az építési helyen lévő részének kezelése iránti igény, mivel a nyílt, burkolatlan árok veszélyeztetheti a szomszédos épületeket, illetve korlátozza a lakótelek használatát.

A fentiekben természetesen a főgyűjtőkről és azok felújításairól beszéltünk. A belterületi vízvezetés jókora részét képezi az útjaink mellett lévő vízvezető csatornák, melyek szállítják a vizet a főgyűjtőbe. Közelmúltban elindult útfelújítási programok során igyekeztünk a burkolat felújítással egyidőben az érintett utcák vízvezetésének a rendezését.

Ezeket a csatornákon évente anyagi lehetőségünk szerint végzünk karbantartási munkálatokat. A közeljövő feladata kell, hogy legyen ezen vízvezető csatornák rendbe tétele, ugyanis most már minden utcában elkészült a szennyvízvezeték, melynek építése során a vízvezetők szintje részben feltöltődött, részben megszűnt, javarészt a lakosság által kerülnek betömésre.

Ugyanakkor a környezeti körülmények változása, az egyre szárazabb időjárás okán, az illetékes szakértők által egyre gyakrabban hangoztatottaknak megfelelően a vízvezetés helyett a víz megtartása lesz a jövő feladata. A csökkenő csapadék mennyisége a környezetünk fokozatos kiszáradásához vezet, ami a házi kertekben és a mezőgazdaságban egyaránt az öntözés mértékének növekedését vonja maga után, mely az egyre fogyatkozó vízkészletet tovább apasztja. Ezért a belátható jövőben nem a lehulló, egyre kevesebb csapadékvíz mihamarabbi elvezetése kell legyen a cél, hanem annak lehető legnagyobb mértékű helyben tartása, elszikkasztása, hogy a vízkészletek a lehetőséghez képest legtöbbet visszatölthessenek. Törekedni kell arra, hogy a belvízvezető árkokból inkább elszikkadjon a víz, elvezetésre csak a legindokoltabb esetben kerüljön sor. A burkolt felületek aránya városunkban is folyamatosan növekszik, ami csökkenti a zöld (elszikkasztó) felületeket és további terhelést jelent a meglévő árok rendszerre, ezért fontos feladat az indokolatlan, öncélú térburkolások (pl. túlméretezett kapubejárók) megelőzése, magakadályozása. A korábbiakban folyamatos problémát jelentett pl. a Gagarin u. - Gagarin köz sarkon nagy felületen megálló víz, melyen a terület lefolyástalansága miatt az elvezetés nem volt megoldható. Így csak szikkasztó árkok ásására volt lehetőség, ami a kezdeti lakossági bizalmatlanság ellenére mégis megoldotta a korábban megoldhatatlannak látszó problémát, az esőzések után napokig jelenlévő nagy felületű vízállás azóta megszűnt. Városunk további fásítása és zöldítése – ideértve a külterületi dűlőutakat - is pozitív hatást gyakorolna településünk vízgazdálkodására is.

III. Szennyvíztisztítás kezelés:

Létavértes Önkormányzata 1998 óta rendelkezik szennyvíztisztító teleppel. Ennek építéskori kapacitása 1000 m³/nap volt, majd az állagromlást követően 540 m³/nap kapacitására csökkentették, mely a hálózat teljes kiépítése után már nem képes kezelni a településen keletkező szennyvízmennyiséget. Ez az új telep elkészülte után elbontásra került. Az új szennyvízberuházás elkészült, a beruházás összege 3.690.542.797.- Ft volt. Az EuroAszfalt Építő és Szolgáltató Zrt és Betonút Zrt végezte a kivitelezést. A kivitelezés a műszaki átadás-átvétellel 2020.08.28-án megvalósult. A rákötöttség a lejárt határidő és a megkezdett talajterhelési bírságok kiszabása ellenére továbbra sem teljes körű.

A Vízmű vagyion (ivó- és szennyvíz) tulajdonjoga visszakerült az Önkormányzathoz. A beruházás tehát önkormányzati vagyongyarapodást eredményezett. Ivó-és szennyvíz közmű rendszerünk üzemeltetője 2017. január 1-től a Debreceni Vízmű Zrt. Vele a szolgáltatási szerződést megkötöttük, melyet az Energia Hivatal jóváhagyott. A szolgáltató váltástól, annak minőségének javulását, konstruktívabb együttműködést vártunk, mely ez időig teljesült is. Célunk most a szolgáltatónál elérni, hogy a megnövekedett vagyion használatáért arányosan növekedjen meg a bérleti díj is. Ehhez a Nemzeti Közmű Hatóság nem járult hozzá, tehát a bérleti díj a mai napig változatlan összegű. Az utóbbi idők megnövekedett rezsiköltsége miatt felmerült a víziközmű vagyionunk ingyenes állami tulajdonba adásának lehetősége, azonban ezzel önkormányzatunk nem élt és továbbra is a Debreceni Vízmű Zrt-vel kívánja üzemeltetni az ivó- és szennyvízrendszerünket. A fentiek okán a szolgáltató, a Debreceni Vízmű Zrt. 2023. december 31-ei határidővel felmondta szolgáltatási szerződését, mert a rezsicsökkentett díjon értékesített szolgáltatás nem fedezi a költségeit. Mivel ez

országosan is több helyen előfordul, ezért ajánlotta fel az állam a Vízmű vagyonok ingyenes átvételét, és általa kijelölt szolgáltató biztosítását (TRV.). Mi ezzel a lehetőséggel nem élünk, így az év hátralevő részének feladata szolgáltató közbeszerzés útján való kiválasztása, vagy a jelenlegi szolgáltatók veszteség finanszírozása önkormányzati forrásból. Továbbá a szolgáltató kérelemmel fordult, az energia hivatalhoz, melyben kérte a Cserekerti ivóvíz rendszer, KÖZMű rendszer minősítésének megszüntetését, mert az ivóvízről szóló jogszabály szerint, a fogyasztók létszáma miatt nem éri el a Közüzemek rendszer kategóriát. Ez azzal járt volna, hogy megszűnik a szolgáltató üzemeltetési kötelezettsége, kvázi ezt az Önkormányzatnak kellett volna üzemeltetni, mint saját vízmű rendszert. Az Energia Hivatal a szolgáltató kérelmét elutasította.

IV. Hulladékkezelés:

A hulladékokat következőképp csoportosíthatjuk:

- települési szilárd hulladék (kommunális hulladék)
- települési folyékony hulladék
 - közművel szállított folyékony hulladék
 - nem közművel szállított folyékony hulladék
- mezőgazdasági hulladékok
- építési - bontási hulladék
- ipari és egyéb gazdálkodói hulladék
- kommunális szennyvíziszap

A Szilerdő utca végén levő régi hulladéklerakó telepünket 2015-ben végleges takarással látták el, ott további szemét lerakása nem lehetséges.

A környező talajra gyakorolt hatását talajvíz figyelő kutakkal ellenőrzik.

1.) Települési szilárd hulladék:

A települési szilárd hulladék – kommunális hulladék témában gyökeres változás történt 2023-ban. A kormány egyetlen egy cég kezébe adta az ország hulladékgyűjtési hasznosítási iparágát. Ennek a hulladék gyűjtés feldolgozás végrehajtására létrejött egy vállalkozás MOHU néven. A regionális területeken partnerségi szerződést kötött a már ott jelenlevő hulladékgazdálkodókkal, begyűjtés és feldolgozás témájában. A mi régióinkban ez az AKSD Kft-t érinti. Megszűnt tehát a DHK Nonprofit Kft., mint eddigi szolgáltató.

A szolgáltató a már kialakult gyakorlat szerint az edényzetet heti egy alkalommal üríti. Jogszabályi változás következtében a kukák méretét is megválaszthatja a lakosság, továbbá sor került a szelektív hulladékgyűjtés bevezetésére is. Településünkön jelenleg 3 kukaméret választható, a legelterjedtebb a 120 literes. A választás lehetőségével a település lakosságához mérten továbbra sem sokan éltek. 2019-ben a szolgáltató pályázatot nyert, melyben a szolgáltató területén lévő valamennyi edényzetet kicserélte és bevezette a sárga tetejű szelektív gyűjtőedényt. Az edényzet cseréjét az Önkormányzatnak kellett végrehajtani, melyet 2019. év végén meg is tettünk, így jelenleg a szolgáltató biztosítja mind a 120 literes és az attól eltérő méretű, mind a szelektív gyűjtésre szolgáló (papír és műanyag) gyűjtőedényeket is. Ugyanakkor szintén jogszabályi változás következtében már nem csak a szolgáltatótól szerezheti be a lakosság az edényzetet, de azoknak is szabványosnak kell lenniük.

További változás, hogy a korábbi havonta 1 alkalommal történő a szelektív hulladékgyűjtés helyett havi két alkalommal szállítják el a „sárga kukák” tartalmát, illetve bevezetésre került a zöld hulladék elszállítása is szintén havi két alkalommal, a szolgáltató által biztosított vagy tőle beszerezhető zsákokban.

A régi szeméttelp (Szilerdő utca vége) bevezető szakasza zöldhulladék gyűjtő pontként továbbra is működik. A zöldhulladék gyűjtő ponton a szolgáltató 7 db 10 m³-es konténert helyezett el, ahol átveszik a településen keletkezett szerves eredetű hulladékokat.

Évente két alkalommal, tavasszal és ősszel lomtalanítási napot tart a szolgáltató, mely során a veszélyes hulladékon kívül, szinte minden háztartási lomhulladékot elvisz. A környező települések gyakorlatától eltérően és azt hiszem a szolgáltató gyakorlatában is egyedülként bevezettük a lomok településrészenkénti átvételét. Ez abból áll, hogy a meghirdetett szállítási időpont előtt 1 héttel bekerített, bekamerázott területen a meghirdetett időpontban átvevő személyzet biztosítása mellett a lakosság beszállíthatja az általa leadni kívánt háztartási lomot. A telephelyen belül meg van tiltva a lomok válogatása, visszahordása. A szolgáltató a megjelölt szállítás időpontjában a telephelyeket kiüríti, azokat rendbe tesszük és a kerítést elbontjuk. A szolgáltatótól lekért szállítási adatok alapján a korábbiak ötszörös, tízszeres mennyiségét szállítják el így településünkről. A másik pozitívum e módszernek az alkalmazásában, hogy csökkentek -bár mi a megszűnésben reménykedtünk- a település szélein lerakott hulladékok, illetve most már csak arra korlátozódnak, ami például gépkocsik és háztartási nagygépek illegális bontásából származnak. A folyó évi tavaszi lomtalanítás során is nagy mennyiségű hulladék került beszállításra, a mértéke már felvetheti, hogy esetleg a környező településekről is került ide hulladék. További problémaként felvetésre került, hogy a tiltás ellenére mégis kerül elhordásra a már leadott lomhulladékból. Fentiek megoldására megfontolandó lakcím kártya bemutatásához kötni a leadást, illetve az átvétel lebonyolítására külső szolgáltató bevonása.

Változás történt a 2012. évi hulladéktörvényben, mely miatt módosítanunk kellett az I/2017.(I.18) számú hulladék rendeletünket. Ki kellett egészíteni az elhagyott hulladék kezelése fejezettel 16.a) §, mely arról szól, hogy az elhagyott hulladékot jogában áll ellenőriztetni az Önkormányzatnak, bírságot szabhat ki és kötelezettséget is ró ránk, amennyiben nem felderíthető a gazdája és annak elszállíttatásáról saját költségvetés terhére gondoskodni kell. Az önkormányzat intézményeinek (konyhák, melegítő konyhák) az ételhulladék szállítására, semlegesítésére az arra jogosult hulladékkezelő céggel van szerződése. A HBVMKH hulladékgazdálkodási osztályának felszólítása alapján sikerült a létavértesi 2688/25 hrsz-ú ingatlanunkról a felhalmozott építési-bontási hulladékot elszállíttatnunk.

További újítás, hogy az AKSD időszakos hulladékudvar működtetését indította be városunkban is. Jelenleg havi 4-5 nap tüzmelnek nagyjából 2 hetes bontásban. Leadható sok olyan hulladék, ami sem a háztartási hulladékgyűjtőkben, sem a lomtalanításban nem helyezhető el (pl. gumiabroncs, akkumulátor, festékes edényzet, elektronikai hulladék, stb.). Az AKSD által megjelölt paraméterek biztosítása végett a létavértesi 2688/25 hrsz-ú ingatlant jelöltük ki a leendő hulladékudvar telephelyének, melyhez a szükséges elektromos közműcsatlakozás kiépítésre került.

Mindczek tekintetében különösen érthetetlen, hogy a település határában történő illegális hulladékelhelyezés még mindig nem szűnt meg teljesen, melyre a hulladékudvar beindulta után is volt példa úgy, hogy olyan hulladékok (gumiabroncs, bontási törmelék stb.) kerültek illegálisan lerakásra, melyeket immár szabályosan és jórészt ingyen is megtehetett volna. Továbbra is rengetek hulladék kerül elhelyezésre a Berkes tér, Vörösmarty, Temető utcák környékén.

2.) Nem közművel szállított települési folyékony hulladék (települési folyékony hulladék):

Folyékony hulladék ott keletkezik, ahol a szennyvízcsatornázás még nem történt meg. Az elhelyezése továbbra is megoldott, mert az új szennyvízkezelő telepen továbbra is üríthető a szippantott szennyvíz. Ennek napjai a fent leírt bekötési számokat tekintve végleg meg vannak számlálva, mert egyre kevesebb közúton szállított folyékony hulladék keletkezik. A rezsicsökkentett áron valószínűleg idén sem tudunk szolgáltatót kiválasztani, ezért a Katasztrófavédelmi hatóság jogkörében eljárva fogja a kismarjai székhelyű KOBOLD Trans Bt. közérdekű közszolgáltatót ismét kijelölni a tevékenység végrehajtására.

3.) Mezőgazdasági hulladékok:

2017-ben településünkön megoldódott a mezőgazdasági hulladékok legális elhelyezése. A lakosság által összegyűjtött és külön válogatott mezőgazdasági hulladékot a fent leírtak szerint a zöldhulladék gyűjtő ponton a közszolgáltató által biztosított edényzetben átvesszük és elszállítatjuk.

A mezőgazdasági hulladék másik megsemmisítési formája az égetés, pl.: lombok, gyümölcsfa nyesedékek elégetése. Ennek a törvényi szabályozásában gyökeres változás történt 2015. március 05-én életbe lépő új OTSZ szerint, mely kategorikusan megtiltott mindenfajta hulladék elégetését. Kivétel ez alól az a hulladék, melyet a helyi önkormányzat a rendeletében megenged és szabályoz. Ennek apropóján készítettük és fogadtuk el az avar és kerti hulladék nyílt téri égetéséről szóló 11/2015. (IV.28). számú rendeletünket. A rendeletünket a helyben szokásos módon kihirdettük, azonban nem egyszer fordult elő az eltelt időben, hogy a tiltott időszakban ebből származó füstszagok terjengtek. A két hulladék megsemmisítési mód remélhetőleg kielégíti településünk igényeit.

4.) Építési - bontási hulladék:

Idén elindult Városunkban is az inert bontási hulladék átvétele, immár legálisan elhelyezhető a legtöbb bontási hulladék/törmelék helyben is. Tavaly bérleti szerződést kötöttünk az Inert West kft-vel a létavértesi 01019 hrsz-ú ingatlan tekintetében, amelyen telephelyet létesített a vállalkozás és beindította a bontási hulladék meghatározott csoportjának átvételét, melyet a későbbiekben feldolgoz. A hulladék beszállításának módjáról, díjszabásáról és rendjéről a lakosságot tájékoztatták.

A HBVMKH hulladékgazdálkodási osztályának felszólítása alapján a létavértesi 2688/25 hrsz-ú ingatlanunkról az ott felhalmozott építési-bontási hulladékok elszállítatása óta ott új, illegális hulladék lerakatok nem képződtek, azonban visszatérő jelleggel a szomszédos magán ingatlanokon, néha az önkormányzati ingatlanon megjelennek újabb lerakatok, töltések.

5.) Ipari és egyéb gazdálkodói hulladék:

Ezen a téren az előző beszámolóhoz képest változás nem történt. A településünkön továbbra sem sok ipari üzem működik, így azok hulladék kibocsátása nem túl jelentős, illetve a működtető tulajdonosnak feladata azt megoldani. Ebbe a kategóriába tartozik az állati hullák begyűjtése, ártalmatlanítása, mely kötelezően önkormányzati feladat. Évekkel ezelőtt megszüntettük az állati hullák lerakására szolgáló telepünket és áttértünk a háztól történő állati hullák elszállítására. A rendszer azóta is jól és gazdaságosan működik.

6.) Kommunális szennyvíziszap:

A szolgáltató váltást követően (Debreceni Vízmű Zrt.) a Létavértesi szennyvíztelepen keletkező szennyvíziszapot a HBM-i Kormányhivatal 2018. májusi határozata alapján lehetőség nyílt egy környezetvédelmi szennyvíziszap felhasználási talajvédelmi terv alapján szántó területen való elhelyezésre. Ez a határozat mai napig érvényben van. Fenti rész szépen hangzik, azonban a technikai megvalósítása nem történt meg, ugyanis a szántóföldre a kijuttatás hagyományos szerves trágya szóróval az iszap konzisztenciáját és szerkezetét tekintve nem lehetséges, így a keletkezett iszap továbbra is az AKSD Debreceni komposztáló telepére kerül beszállításra.

7. Zaj-, rezgés és légszennyezés elleni védekezés:

Településünkön fő tevékenység szerint mezőgazdasági jellegű termelés folyik. Ennek zajhatása zömmel külterületre tevődik, illetve egy-egy idénymunka esetén a település belterületén élő gazdálkodók reggeli, illetve esti gép indítási-leállási zaja okoz zavaró hatást. Zavaró hatású zaj, és rezgést kibocsátó zajos üzem 1 db van, mely most kezd átlépni a zavaró hatás határát az üzem

fejlődésével. Ezt ő is érzékelve területvásárlási igényt nyújtott be az épülő iparterületünkön ingatlan vásárlására, hogy üzemét oda kitelepítse. Ez ügyben előrelépés továbbra sem történt. Zajterhelést jelentett, illetve fognak jelenteni a nagyobb beruházások.

Zajterhelés adódik továbbá az átmenő szakaszon a gépjármű forgalomból. Ez különösen felerősödik az őszi és tavaszi mezőgazdasági munkáknál: például betakarítás során. Ennek kiváltására újra benyújtottuk a Kis tanyától az Aranykalász gépcsoportig vezető dűlő út aszfaltozására a pályázatukat, azonban a megvalósítástól a körülmények alakulása okán önkormányzatunk mégis elállt. Statisztikák szerint a település lakóinak birtokában lévő gépjárművek száma is évről-évre növekszik.

A HÉSZ már nem tervezi a települést átszelő kelet-nyugati átmenő út új nyomvonalra történő terelését. Ehhez kapcsolódik, illetve ennek a forgalomnövekedésnek a következményként várható a légszennyezés növekedése is. A másik légszennyező összetevők a településen a téli fűtések gázzal való visszatérése a szilárd tüzelési módra. Ez már folyamatosan érezteti hatását. Ennek valamilyen szintű ellentételeként megvalósult településünkön (Nagylétei városrészen) a közintézmények geotermális energiával történő fűtése, mely 3 nagyteljesítményű és 4 kisebb gázkazán fűtését váltja ki. Tervezzük a hálózat bővítésével a vértesi központ bekapcsolását is, mely pályázati forrás felhasználásával valósulhat meg, előkészítő munkái folyamatban vannak. Az állami ösztönzés hatására a település több ingatlanán is felszerelésre kerültek napelemek, melyeket szintén használnak a lakások fűtésére, ez is gáz, illetve szilárd tüzelési alkalmazásokat vált ki.

Értékelve a kialakult, illetve várható helyzetet, megállapítható jelen állapot szerint, hogy e téren településünk élhető, azonban az elkövetkezendő fejlesztések során a szerkezeti és szabályozási tervben foglaltakat fokozatosan meg kell valósítani, hogy a jelzett rezgés-, és légszennyezési problémák ne egyik napról a másikra jelentkezzenek.

8. Közlekedésszervezés:

Mint az előző pontban már említettem a település környezetére nagy hatással van a helyi és átmenő közlekedési forgalmának szervezése. 2020-ban elkezdődött a rendezési terv átdolgozása az új OTÉK alapjaira, melynek során vizsgáltuk és vizsgáljuk a település kialakult közlekedési infrastruktúráját. A vizsgálatok elkészültek, az új szerkezeti terv nem tartalmaz elkerülő út lehetőségét. A fő közlekedési útvonalak továbbra is a településen keresztül vezetnek. Az OTÉK megszűnése és a helyébe lépő TEKA okán hamarosan szükségessé válik a HÉSZ ismételt átdolgozása, így az esetleges hiányosságok pótlására is lehetőség lesz.

Változás történt a helyi közlekedési szokásokban, illetve az út használatokban is. A tsz-ek megszűnésével, egyéni gazdaságok jelentős erősödésével a gazdálkodáshoz használt járművek (pótkocsik) bekerültek a település lakó utcáiba, ezek a kisteherbírásiútra megépített belső lakó utak gyors tönkremenetelét okozzák. Ezt tapasztaltuk az évente sorra kerülő kátyúzás során is. A közelmúltban 7 utunk újult meg. Új aszfaltburkolatot kapott a Sziget utca vége, László utca a Hunyadi utcáig, Batthyány utca, István és Bocskai utcák. 3 útalapos út kapott aszfaltburkolatot, melyek engedélykötelesek voltak: Szél zug, Orgona utca és Bajcsy-Zsilinszky utca. Ezután újabb pályázatot nyertünk a belterületi utak felújítására, mely során 14 helyrajzi számon 13 utca burkolata újult meg, vízelvezetéssel együtt. Alkotmány utca, Teleki utca, Gyár utca, Rózsa utca, Petőfi utca, Temető utca, Irinyi utca, Gagarin utca, Vezér utca, Árok utca és Károlyi utca felújítása és végül pedig a Csillag köz készült el. A forrásmaradvány felhasználásával a Népbolt utca is megújul folyó hóban és ezt követően zárul a projekt.

Az éves kátyúzásra szintén folyó hóban kerül sor, várhatóan. Az idei évben is lehetőség adódik járdák aszfaltozására is. További járdaszakaszok építését tervezzük a Debreceni utcai óvoda gyalogos megközelíthetőségének javítására a régi vízmű épületének helyén, új arculatot adva a területnek. Az így létrejövő teresedés akár helyet is biztosíthat a reményeink szerint nem túl távoli jövőben magvalósítandó körforgalomnak is.

A város parkolási gondján segített az Egészségház udvarán és a Kassai út 8-10. szám alatt megépített parkoló, melyet a központba érkezők nem csak az egészség ellátás igénybevételére, hanem más, a környéken lévő közintézmények, kereskedelmi egységek elérése is használnak.

9. Ivóvíz ellátás:

A település vízellátását 5 db fúrt kútból biztosítják: 1 db, a vértesi Szél u. – Gagarin u. torkolatában lévő kút tartalék kút lett, mert nincs bekötve a Csokonai u. végén megépült víztisztítóba. A kutakból a 3-as (Sziget utcai) kút felújítása nem történt meg és olyannyira homokolt, hogy immár a szivattyút is kivették belőle, pillanatnyilag nem üzemel. A meghibásodott I. sz. kút (az óvoda és a sporttelep közötti) pótlására új kút furása mellett döntöttünk. A kút elkészült és termelésbe állt, az elvárt vízhozamot teljes mértékben biztosítja. A beruházás a szolgáltató költségére valósult meg, Önkormányzatunk a területet biztosította, illetve a kút körüli kerítést építette.

Az ivóvíz minőség javító program keretében elkészült víztisztító mű üzemelése elindult. Az ivóvizünk tisztítását folyamatosan elvégzik. A laboreredmények szerint megszűnt a határérték feletti arzén, vas és mangán tartalma. Az ivóvíz laboreredménye minden esetben hibátlan, azonban a lakosság több esetben panaszkodik az ivóvíz túlzott klór tartalmára, zavarosságára. A problémát jeleztük a vízmű üzemeltetőjének, aki készséggel állt rendelkezésre a tekintetben, hogy a beérkezett panaszokat kivizsgálja, és lehetőség szerint megszünteti. Ezek a problémák főleg a körvezeték hiánya miatt adódnak, ugyanis a végvezetékeken a régi vezetékből kiválnak az üledékek, és ezek okozzák a zavarosságot. Ennek javítását a gördülő fejlesztési tervben a szolgáltató évről évre tervezi, azonban, állami támogatás nincs e témában, így annak megvalósítása még várat magára. Mint több előterjesztésben is szerepelt már, az ivóvízminőség javító program keretében 90%-ban kiépültek a rendszermosatási lehetőséget biztosító aknák. Ezekben a szakaszokon meg is történt a szivacslehdás mosatás, azonban még mindig maradt olyan szakasza a vezetékrendszernek, melyet szerkezetiileg nem lehet mosatni és az ivóvíz minőség javító projektnek sem volt része. 2019-ben ezeket a szakaszokat fokozatosan alkalmassá tettük a mosatásra.

A víz minősége miatti panaszok mindezek ellenére folyamatosan érkeznek hivatalunkhoz, melyeket a szolgáltató részére továbbítunk. A tavalyi évben történt független laboratóriumi vizsgálatok is alátámasztották a panaszok jogosságát. Az érintett részekben megtörtént mosatások látható javulást eredményeztek igaz, csak átmenetileg.

Az ivóvízminőség javító projekt lezárása folyamatban van. A pénzügyi lezárás megtörtént. A konzorcium megszüntetése folyamatban van, ezzel együtt meg fog történni rövidesen az elkészült műtárgyak tulajdonba adása.

Az ivóvíz ellátásnál kell megemlíteni a település belterületén fúrt, sekély mélységű 500 m³/év alatti kutak meglétét, melyet az ingatlanok használói zömmel kertjük, udvaruk, parkjuk öntözésére használnak. Ez annyiban befolyásolja az ivóvíz ellátásunkat – készletünket – hogy minden kút gyakorlatilag a fentebb leírt ivóvíz védőidom területén belül lett megfúrva, ami eredményezheti az ivóvíz készletünk elszennyeződését.

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény szerint a kutak fúrása engedélyköteles, ennek elmulasztása esetén a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. 05.22. Kormányrendelet szerint bírság szabható ki.

Ezeket a kutakat alapesetben önkormányzati – jegyzői – nyilvántartásba kell venni. Létavértes területe azonban nem számít az alapesetek közé, mert szinte az egész belterületet lefedi a védőidom. Ebben az esetben kutak fennmaradási engedélyezését a Kormányhivatal Hatósági Vízügyi Osztálya végzi. Ha ilyen kutak engedélyezése történt, nincs róla tudomásunk, mert a hatóság által engedélyezett kutak listája nem került megküldésre az Önkormányzat felé. 2023. harmadik negyedévében az interneten elérhetővé vált Magyarország Vízkészletvédelmi térképe, mely helyrajzi számmra lebontva megmutatja az érintett kút tulajdonosának, hogy érintett e a kútamnesia ügyében és, hogy milyen eljárás kell kútja fennmaradási engedélyének beszerzése ügyében lefolytatnia.

A gazdasági célú kutak szintén a Kormányhivatal hatáskörébe tartoznak. A jelenleg is tapasztalható, rendkívül száraz időjárás nem kedvez a mezőgazdaságnak, emiatt az öntözés egyre nagyobb hangsúlyt kap. Régen is öntöztek fúrt kutakból, mondhatjuk, azonban mára eljutottunk oda, hogy ezek a talajvizet használó kutak nagy számban elapadtak, így a gazdák mélyebb kutak fúrására kényszerülnek. Ezek az engedéllyel vagy a nélkül, hol szakszerűbben, hol kevésbé szakszerűen létesített, nagy teljesítményű kutak lassan már az ivóvízkészletünket fogják veszélyeztetni. Az egyre szárazabb időjárás, az egyre nagyobb arányú öntözési igények, valamint az, hogy ezek a kutak nagy

valószínűséggel el fogják szennyezni -- ha még nincs - a mélyebb rétegeket is sajnos már a nem túl távoli jövőben okozhatnak súlyosabb problémákat.

10. Zöldterület gazdálkodás:

Településünk területén a közterületek zöldfelülettel ellátottak, füvesítés és fák telepítésével korábban már kialakításra került a jelenlegi utcák képe. Ennek megítélése vegyes, mert a korábban betelepített gömb szilfák nagyon sok gondozást igényelnek, amit nem minden évben sikerül maradéktalanul végrehajtani/unk. Az elmúlt évben felmerült koncepció szerint lényegesen több nagylombbú, kevesebb gondozást igénylő, de hosszabb élettartamú fát ültetünk, melyet a jövő években is folytatni kívánunk.

Az idei évben először sikerült az országfásítási programban részt vennünk, melynek keretében 30 db amerikai hársat sikerült megigényelnünk, melyeket meg is kaptunk. Ezeket a fákat a Szél utca különböző szakaszain ültettük el folyó év áprilisában. Természetesen ettől jóval több fára lenne szükségünk.

Településünket minden tavasszal egynyári virágokkal igyekszünk betelepíteni anyagi lehetőségünkhöz mérten, illetve fokozatosan próbáljuk az évelő virágok/bokrok arányát növelni.

A zöldterületünk része a település központjában lévő játszóterünk. Az új játszótér a Dél-Nyírségi Leader csoport támogatásával 2019-ben a korábban a Zöldváros projekthez készített terv alapján megépült és a város ifjú lakói birtokba vették. A játszótérre CE minősítéssel rendelkező eszközök lettek telepítve, melynek a minősítése a műszaki átadás-átvétel idejére elkészült, szükség szerinti felülvizsgálata folyamatos.

Külterületek: A település adottsága e tekintetben jó, mint korábban már írtam, a település északi része szinte teljes mértékben erdő, rét, legelő a magángazdáké, akik az erdő- és legelőgazdálkodás szabályai szerint azt gondozzák. Ezek biztosítják településünk számára a jó levegőt. A déli, zömében szántók alkotta részek viszont hatalmas összefüggő nyílt területeket képeznek, ami több szempontból is kedvezőtlen, ezért szükség lenne a nagy összefüggő területek fasorral, cserjesorral történő tagolása. Azonban a hulladékok elhelyezése itt is megjelent. A hulladékradaron már két bejelentés is érkezett, ezek esetében nagy mennyiségű gumi, másik helyszínen ruha és kommunális hulladék elhelyezéséről értesített bennünket a minisztérium. Az elhelyezett hulladékokat önkormányzati költség terhére összegyűjtöttük, elszállítottuk és a szennyezés megszüntetéséről a jelentést megküldtük a Minisztériumnak.

11. Energiagazdálkodás:

A fűtésre, világításra, közlekedésre és az élet egyéb más területein igénybe vett energiát túlnyomórészt fosszilis erőforrásokból nyerjük, és felhasználásuk során melléktermékei is a környezetbe kerülnek. Rendkívül fontos tehát, hogy a rendelkezésre álló készletekkel fenntartható módon gazdálkodjunk, az energiát hatékonyan és takarékosan használjuk. Annál is inkább nagy jelentősége van ennek a megdrágult energiaárak következtében. Környezetünket minél csekélyebb mértékben szennyezzük, éppen ezért a jövőben figyelmet kell fordítani a megújuló energiaforrások felkutatására és megvalósítására. Kiepített megújuló energiaforrásokkal Létavértes 2015. évig nem büszkélkedhetett. 2015-ben készült el az első megújuló energiaforrást biztosító kis napelem erőművünk (50 kW), mely az Arany János Általános Iskola központi épületének elektromos energia szükségletét hivatott biztosítani. Szépséghibája lett, hogy az iskolaépület üzemeltetését időközben át kellett adni a tankerület részére és az erőmű megtakarítást inkább számukra jelent. 2016-ban történt az Egészség ház felújítása, 2019-ben pedig a polgármesteri hivatal felújítása. Mindkét felújítás során a felhasznált energia kiváltására napelem is beépítésre került. További napelemek kerültek fel a hivatal, az Irinyi iskola és a művelődési ház épületére is. Továbbá tervezünk újabb napelemeket telepíteni a geotermális rendszer termelőkútjának jelentős energiaigényének kielégítésére is. Sajnos a napelemes rendszerek telepítésének a megváltozott, szinte ellenséges környezet nem kedvez, így ezek a beruházások anyagi megtérülés alapján elbanyagolhatóak.

Az elmúlt években nagy teret nyert Létavértes területén a megújuló napenergia hasznosítása. Magánkezdeményezésre már megépült két 1,5 MW-os; és egy 5 MW-os napelem park.

Bejelentkezett településünkre az E-ON Energiatermelő Kft. és a létavértesi Kardos-dűlőn egy 5 MW-os napelemes kísérőmű építését valósította meg.

A megváltozott környezet okán, a folyamatban lévő lakossági pályázatok kifutása után a napelemes rendszerek telepítése már kevésbé lesz vonzó és rentábilis, ezért annak visszaesése várható.

Természeti adottságunk lehetővé teszi a geotermikus energia feltárását. Az EU-s forrásból finanszírozott TOP.3.2.2-15 HB-2016-00012 pályázaton pályázatot nyertünk a geotermikus energia hasznosítására közintézményeink számára. Ennek műszaki tartalma egy kútpár fúrása (termelő és visszasajtoló), szükséges vezeték kiépítése, hőcserélő kiépítése és közintézmények rákötése volt. A beruházás megvalósult és üzemel, a jövőben pedig várható a rendszer bővítése, melynek előkészítő munkálatai folyamatban vannak.

Az utóbbi évek energia drágulása arra kényszeríti az embereket, hogy mindinkább visszatérjenek a hagyományos szilárd, fa, szén tüzelőanyagok alkalmazásához. Ezek elégetéskor önmagukban nem jelentenek többlet környezetterhelést csak füst és porszennyezés tekintetében terhelik a környezetet. Itt van jelentősége a zöldterületeink gazdaságos és hatékony fásításának.

Az elektromos energia településünkön 1953. év óta 100 %-os kiépített, fejlesztése a szolgáltató feladata. Ez évben több utcát érintő, jelentős hálózati rekonstrukciót hajtottak végre.

A 2021-ben Létavértes déli részén elkészült ipari parkunk elektromos energia ellátása elvi szinten biztosított, a konkrét teljesítmény igényeket előreláthatóan a szolgáltató ki fogja tudni elégíteni. Az ipari park sajátosságairól a promóciós anyagot elkészítettük, a debreceni székhelyű EDC Debrecen Nonprofit Kft.-vel, akik kiajánlásokat is bonyolítják. A beérkezett megkeresésekben inkább az ivóvíz és szennyvíz kapacitási keresztmetszet a legszűkebb.

12. Lakópark:

Mint ismeretes, a vértesi részen tervezi Önkormányzatunk lakópark kialakítását, melynek megvalósulásához - legalább is annak első üteméhez- egyre közelebb kerülünk. Legalább is így gondoltuk tavaly. Mára kiderült, a terület nem annyira vonzó, mint előzőleg gondoltuk. Bár nem hátrált ki a vállalkozás a projektből, mégis inkább másik ingatlanon tervez először fejlesztéseket.

Amennyiben továbbra is kitartunk az eredeti szándékunk mellett, a tavaly ismertett nehézségeken túl (szükséges infrastruktúra fejlesztés, utak, közművek, parkosítás) törekedni kell a környezet vonzóbbá tételére, a meglévő hátrányok (távolság a központtól, kisbolt előtti italozás, leromlott állagú környezet) csökkentésére akár egy diszkont áruház betelepítésével, akár a környezet barátságosabbá, tételével pl. a tervezett parkosítás részleges előre hozásával. Részben ezen ok miatt kerültek ide telepítésre a fentebb vázolt amerikai hársakból a tervezett sétáló övezetbe.

Ennyiben kívántam ismertetni Létavértes város jelenlegi környezeti állapotát.

Tisztelettel kérem a beszámoló elfogadását.

Határozati javaslat

...../2026. (VI. 18.) Öh. számú határozat
A Képviselőtestület

a Létavértes város *Létavértes környezeti állapotáról, a környezetvédelem helyzetéről* szóló beszámolót *e l f o g a d j a*.

Határidő: 2026.06.18.

Felelős: Menyhán Károly polgármester

Létavértes, 2026. május 11.

(Zsáros Imre)
településszervezési irodavezető